

Posudok dizertačnej práce Jaroslavy Hrabětovej
Žena jako pachatelka vraždy

Dizertačnú prácu Jaroslavy Hrabětovej môžeme rozdeliť na úvodné teoretické rámcovanie (vraždy a ich skúmanie, typy vrážd), informácie o výskume autorky vo väznici a uvedenie nazbieraných dát a napokon zhrnutie uvedených informácií v diskusii a závere.

Čo sa formálnych pripomienok týka, za najväčší nedostatok považujem miestami nesprávne citovanie. V niektorých prípadoch sa jedná o odcitovanie strany, pričom v texte nie je označená presná citácia úvodzovkami a tým pádom neviem, kde sa končí citácia a začína autorkina práca a naopak a zároveň vo väčšom množstve prípadov že autorka v práci volí miestami hovorové výrazy/slovné spojenia, ktoré umiestni do úvodzoviek. Možno je to spôsob ako odlišiť hovorový jazyk od doslovných výrazov, ale radšej mohla zvoliť formálnejší jazyk na popis tých istých fenoménov. Neupozorňujem na to len preto, že by práca následne pôsobila akademickejším dojmom, ale hlavne preto, lebo v niektorých častiach práce si nie som istá jednoznačnosťou významu použitého slova v úvodzovkách. Ako príklad uvediem vetu z dotazníka, kde mali ženy označiť nakoľko sa stotožňujú s výroky: *Ve věznicí jsem si našla „kamarádku“* (s. 78). Nepostrehla som žiadne problematizovanie tohto výroku. Neskôr v práci (s. 98) je uvedené autorkine rozlíšenie medzi kamarátkou so sexuálnym podtextom a priateľkou na priateľské vzťahy vo väzenskom prostredí. Neviem význam chcela autorka týmto pojmom vyjadriť a či ním chcela sledovať sociálne vzťahy vo väzení alebo dočasnú zmenu sexuálnej orientácie. Rovnako, čo sa formálneho členenia týka, abstrakt na mňa pôsobil skôr dojmom úvodu práce, pretože v ňom autorka popisuje ako je jej dizertačná práca členená a čo je v ktorej časti práce obsiahnuté.

Čo sa formálnej stránky ďalej týka, veľmi rušivo pôsobí od začiatku práce vynechanie medzier medzi slovami (uvedomujem si, že sa mohlo jednať o problémy so zmenou formátu). Ak by sa to vyskytlo niekde občas v práci, ani by som to neuviedla, ale nachádza sa to najmä v úvodnej časti práce a záverečnej čo na mňa pôsobí dojmom, že práve tieto časti sa prepracovávali dodatočne ako posledné a nezostal čas na ich opätovné prečítanie.

Ako posledné upozorňujem na z môjho pohľadu zbytočné uvádzanie aj tabuliek a aj popisného textu, ktorý iba zopakuje, čo je v tabuľkách, často bez akejkoľvek interpretácie alebo upozornenia na prekvapivé súvislosti. Pri najmenšom to môže pôsobiť dojmom duplovania textu a snahy mať v práci viac textu. Rovnako sa toto prepisovanie textu dialo aj v niekoľkých kapitolách, kedy som sa nemohla ubrániť pocitu, že autorka prekopírovala celé vety z predchádzajúcej časti a ani nezmenila výrazy alebo stavbu vety, takže som mala pocit, že presne takéto niečo som už čítala.

Teraz sa presuniem na obsahovú stránku textu. Čo sa týka úvodného vyčerpávajúceho rozdelenia typov vrážd veľmi ho oceňujem za uvedenie širšieho spektra, ako sa na vraždu alebo ženu vrahyňu môže nahliadať v rámci rôznych teórií, avšak osobne mi chýba pri uvedení týchto teórií isté zdôvodnenie prečo ich uviedla prípadne prepojenie s prácou alebo následnou voľbou konkrétnych okruhov na kvalitatívne rozhovory a dotazník. Okruhy tém zvolené pre následný pološtrukturovaný kvalitatívny rozhovor neboli podľa mňa dostatočne odôvodnené, jednalo sa skôr iba o uvedenie okruhov a následného smerovania otázok.

Dávalo by mi väčší pocit prepojenia textu, ak by autorka z teoretického rámcovania vybrala určité hypotézy, tvrdenia alebo zistenia iných autorov, ktorých poznatky chcela overiť napríklad v ČR na ženách vrahyňiach alebo sa chcela od nich istým spôsobom odraziť a uvedomila si na základe nich, na ktoré témy sa oplatí zamerať a skúmať ich.

Pri obhajobe by som sa odporučila zamerať na:

a) Keďže krok odôvodnenia výberu tém do rozhovorov nebol uskutočnený, môžem sa iba domnievať prečo je pre ňu dôležitý okruh tém do rozhovoru napríklad sexualita - prvé sexuálne zážitky (s. 53). Chce sa autorka zamerať na teoretické smerovanie, ktoré chápe ženu vrahyňu ako obeť vlastnej psychickej poruchy, momentálnej indispozície alebo sexuality? Prečo sú dané kategórie do rozhovoru kľúčové?

Rovnakým smerom je zameraná aj ďalšia poznámka smerovaná na vnímanie vlastnej príťažlivosti a atraktivity vrahyň. Z akého dôvodu sa zisťoval pocit vnímanie príťažlivosti a atraktivity žien (s. 84)? Nie je následný záver vyvodení z týchto otázok banálny (*...ženy, ktoré jsou spíše spokojeny se svým dosavadním způsobem života, samy sebe hodnotí pozitivněji [...] a naopak, ženy které nejsou spokojeny, vyjadřují nespokojenost také se svým fyzickým vzhledem, povahou, zdravím, vlastní tělesnou přitažlivostí a sexualitou.* s. 84)?

b) Ciele práce autorka uvádza nasledovné: *zistiť formy vražedného jednania žien, etiológiu a okolnosti vraždy; zmapovať vybrané životné postoje páchateliek vraždy; analyzovať rodinné vraždy a ich páchatelky* (s. 50). Na základe týchto stanovaných cieľov ma zaujíma zdôvodnenie prečo sa autorka rozhodla najprv zvoli hĺbkové kvalitatívne rozhovory a následne dotazníkové šetrenie. Ako ňou zvolené metódy a ich časová následnosť umožnila splniť cieľ práce?

c) Autorka na strane 89 uvádza ako motív vraždy *hádku/konflikt*, v neskoršom popise však uvádza, že toto často predchádzalo vražednému jednaniu, ale spôsobené bolo *dlhodobým domácim násilím a nadmernou konzumáciou alkoholu*. Prečo autorka zvolila nezvolila iné pomenovanie motívu, ktoré nepopisuje len afektívny charakter skutku?

Návrh: dizertáciu doporučujem k obhajobe

Petra Renčová